

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

«серпень» 2023 р.

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«31» «серпень» 2023 р.



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

«31» «серпень» 2023 р.



**РОБОЧА ПРОГРАМА**

з дисципліни «ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО»

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

галузь знань – 06 «Журналістика»

спеціальність – 061 «Журналістика»

освітньо-професійна програма – **Правова журналістика**

**кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності**

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	2	3	28	14	3	6	99	150	3
Заочна	2	3	8	4	-	-	138	150	3

*31.08.2023*

**Тернопіль – ЗУНУ**

**2023**

Робочу програму розробили д. іст. н., проф. Гомотюк Оксана Євгенівна,  
ст. викл. Ярич Володимир Петрович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та  
соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри  
кандидат історичних наук, доцент



Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 Журналістика,  
протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник групи  
забезпечення спеціальності,  
кандидат наук  
із соціальних комунікацій



Людмила КОМІНЯРСЬКА

Гарант ОПШ,  
кандидат наук  
із соціальних комунікацій



Людмила КОМІНЯРСЬКА

# СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО»

## 1. Опис дисципліни «Джерелознавство»

Дисципліна «Джерелознавство»	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 06 «Журналістика»	Статус дисципліни <u>вибіркова</u> Мова навчання <u>українська</u>
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 061 «Журналістика»	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 99 год.</i> Тренінг, КПЗ: <i>Денна – 6 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – залік

## **2. Мета і завдання навчальної дисципліни «Джерелознавство»**

### **2.1. Мета вивчення дисципліни**

Метою вивчення курсу «Джерелознавство» є писемні джерела з історії України, систематизовані за тематико-хронологічним, і має на меті сприяти студентам гуманітарної спеціальності в оволодінні знаннями про комплекси писемних джерел з історії країни, їх зміст, репрезентативність і значення для історичного дослідження

**2.2. Завданнями вивчення дисципліни є:** формування вмінь та навичок наукового аналізу джерел з, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку; Поглиблення історичних знань студентів шляхом ознайомлення із комплексами писемних джерел з історії України та їх інтерпретацією в наукових дослідженнях; Робота студентів з джерелами для ґрунтовного оволодіння майбутнім фахівцем сучасними методами джерелознавства.

### **2.5. Результати навчання.**

В процесі вивчення курсу студенти повинні набути навичок раціональної роботи з джерелами, проводити обробку результатів аналізу, оформленні та представленні результатів дослідницької роботи.

#### **Пізнавальні (когнітивні):**

- установлювати причинно-наслідкові зв'язки між фактами і явищами;
- знати сучасний стан справ та новітні технології у сфері джерелознавчої діяльності;
- застосовувати знання і розуміння для ідентифікації, формулювання і розв'язання завдань зі спеціальності, використовуючи відомі методи;
- поєднувати теорію і практику, а також прийняття рішень та вироблення стратегії діяльності для вирішення завдань зі спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних інтересів;
- демонструвати розуміння впливу рішень із аналізу джерел для документаційної діяльності в суспільному, соціальному і культурному контексті.

#### **Емоційні:**

- оцінювати отримані результати;
- захищати аргументовано прийняті рішення;
- ставитись відповідально до взятих зобов'язань;
- демонструвати добру теоретичну, соціальну та емоційну поведінку;
- дотримуватись морально-етичних принципів у професійній діяльності та взаємодії з колективом.

#### **Психомоторні:**

- працювати ефективно як індивідуально, так і в складі команди;
- застосовувати прийоми мотивації, самомотивації на шляху до досягнення спільної мети;
- вміти спілкуватися в іншомовному науковому і професійному середовищі та міжнародному контексті;
- застосовувати знання і розуміння для розв'язування задач синтезу та аналізу в управлінській сфері.

### **3. Зміст дисципліни «Джерелознавство»**

#### **Змістовий модуль I.**

#### **Теоретико-методологічні засади джерелознавства**

**Тема 1. Об'єкт, предмет, завдання, принципи, методологія джерелознавства.**

Специфіка історичного пізнання та дослідження. Об'єкт, предмет, мета і задачі джерелознавства. Загальнонаукові та спеціальні принципи джерелознавства. Методологічні засади джерелознавства. Зародження та основні етапи розвитку джерелознавства.

**Тема 2. Структура джерелознавства, поняття історичного джерела.**

Визначення поняття «джерело». Історичне джерело. Основні етапи існування історичного джерела. «Першоджерело», «вторинне джерело». Джерело як дослідницька проблема. Історичне джерело та історичний факт. Джерельна інформація.

**Тема 3. Класифікація джерела.**

Поняття класифікації історичних джерел, її ознаки та критерії. Основні схеми класифікації джерел. Особливості класифікації писемних джерел. Класифікація джерел з історії України.

**Тема 4. Методика джерелознавчого дослідження.**

Поняття методики джерелознавства. Етапи роботи з джерелами: пошук, виявлення, попередній відбір джерел для подальшої роботи з ними. Аналітична критика джерела. Методика пошуку та виявлення джерел. Методика датування фактів. Методика ідентифікації особистості. Аналіз прямої і непрямої інформації про особистості.

#### **Змістовий модуль 2.**

#### **Характеристика та аналіз джерел**

**Тема 5. Письмові джерела.**

Загальний огляд письмових джерел. Класифікація письмових джерел. Різновиди письмових джерел. Основні сховища письмових джерел. Архіви. Музеї. Бібліотеки. Літописи. Статистичні джерела та матеріали соціологічних досліджень. Особливості періодики. Класифікація і методика вивчення періодичної преси. Судово-слідчі документи. Джерела особового походження. Документи громадських об'єднань та політичних партій

**Тема 6. Речові джерела.**

Загальна характеристика речових джерел та їх класифікація. Нумізматичні та архітектурні джерела, предмети озброєння та одягу.

**Тема 7. Зображальні джерела.**

Загальний огляд зображальних джерел та їх класифікація. Графічні книжкові зображення, портретні зображення та народні картини. Жанрові та історичні

зображальні джерела, кінофотофоновідеодокументи. Картографічні і боністичні джерела.

### **Тема 8. Усні та лінгвістичні джерела.**

Загальний огляд усних і лінгвістичних джерел. Прозові та віршовані усні джерела. Історичні твори. Антропонімічні та топонімічні джерела і слова іншомовного походження.

**4. Структура залікового кредиту дисципліни «Джерелознавство»  
Денна форма навчання**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Сам. робота	Інд. робота	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
<b>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади джерелознавства</b>						
Тема 1. Об'єкт, предмет, завдання, принципи, методологія джерелознавства.	4	1	12			Проведення дискусій
Тема 2. Структура джерелознавства, поняття історичного джерела.	2	1	12	1	3	Тести, питання, робота в групах
Тема 3. Класифікація джерела.	4	2	12			Проблемні завдання
Тема 4. Методика джерелознавчого дослідження.	4	2	12			Кейси
<b>Змістовий модуль II. Характеристика та аналіз джерел</b>						
Тема 5. Письмові джерела.	4	2	12			Проблемні завдання, питання
Тема 6. Речові джерела.	4	2	12	2	3	Кейси
Тема 7. Зображальні джерела.	4	2	12			Кейси
Тема 8. Усні та лінгвістичні джерела.	2	2	15			Робота в групах
<b>Разом:</b>	<b>28</b>	<b>14</b>	<b>99</b>	<b>3</b>	<b>6</b>	

**Заочна форма навчання**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Сам. робота	Інд. робота	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
<b>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади джерелознавства</b>						
Тема 1. Об'єкт, предмет, завдання, принципи, методологія джерелознавства.	–	–	17	–	–	Проведення дискусій
Тема 2. Структура джерелознавства,	2	–	17			Тести, питання, робота в групах

поняття історичного джерела.						
Тема 3. Класифікація джерела.	–	–	17			Проблемні завдання
Тема 4. Методика джерелознавчого дослідження.	2	2	17			Кейси
<b>Змістовий модуль II. Характеристика та аналіз джерел</b>						
Тема 5. Письмові джерела.	2	–	18			Проблемні завдання, питання
Тема 6. Речові джерела.	–	–	18	–	–	Кейси
Тема 7. Зображальні джерела.	2	2	17			Кейси
Тема 8. Усні та лінгвістичні джерела.	–	–	17			Робота в групах
<b>Разом:</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>138</b>	–	–	



## 5. Тематика практичних занять

### Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади джерелознавства

#### Практичне заняття № 1

**Тема:** Теоретичні засади становлення джерелознавства. Структура джерелознавства, поняття історичного джерела.

**Мета:** дати розуміння сутності джерелознавства, його завдань та ролі для документознавчих досліджень. Визначити сутності «джерела», етапів його існування.

1. Специфіка історичного пізнання та дослідження.
2. Об'єкт, предмет, мета і задачі джерелознавства.
3. Загальнонаукові та спеціальні принципи джерелознавства.
4. Методологічні засади джерелознавства.
5. Зародження та основні етапи розвитку джерелознавства.
6. Поняття «джерело». Історичне джерело. Основні етапи існування історичного джерела. «Першоджерело», «вторинне джерело».
7. Джерело як дослідницька проблема.
8. Історичне джерело та історичний факт. Джерельна інформація.

#### Практичне заняття № 2

**Тема:** Класифікація джерела.

**Мета:** дати видову та типологічну класифікацію.

1. Поняття класифікації історичних джерел, її ознаки та критерії.
2. Основні схеми класифікації джерел.
3. Особливості класифікації писемних джерел.

#### Практичне заняття № 3

**Тема:** Методика джерелознавчого дослідження.

**Мета:** зосередити увагу на аналітичній критиці джерела.

1. Поняття методики джерелознавства.
2. Етапи роботи з джерелами: пошук, виявлення, попередній відбір джерел для подальшої роботи з ними.
3. Аналітична критика джерела.

### Змістовий модуль 2. Характеристика та аналіз джерел

#### Практичне заняття № 4

**Тема:** Письмові джерела.

**Мета:** визначити особливості письмових джерел.

1. Класифікація письмових джерел.
2. Основні сховища письмових джерел. Архіви. Музеї. Бібліотеки.
3. Особливості періодики. Класифікація і методика вивчення періодичної преси.
4. Джерела особового походження.

#### Практичне заняття № 5

**Тема:** Речові джерела.

**Мета:** визначити особливості речових джерел

1. Загальна характеристика речових джерел та їх класифікація.

2. Нумізматичні та архітектурні джерела, предмети озброєння та одягу.

### **Практичне заняття № 6**

**Тема: Зображальні джерела.**

**Мета:** визначити особливості зображальних джерел

1. Загальний огляд зображальних джерел та їх класифікація.
2. Графічні книжкові зображення, портретні зображення та народні картини.
3. Жанрові та історичні зображальні джерела, кінофотофоновідеодокументи.
4. Картографічні і боністичні джерела.

### **Практичне заняття № 7**

**Тема: Усні та лінгвістичні джерела.**

**Мета:** визначити особливості усних та лінгвістичних джерел

1. Загальний огляд усних і лінгвістичних джерел.
2. Прозові та віршовані усні джерела.
3. Історичні твори.
4. Антропонімічні та топонімічні джерела і слова іншомовного походження.

## 6. Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

*Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:*

1. Підготовка до практичних (семінарських) занять:
  - вивчення лекційного матеріалу;
  - вивчення теми за підручниками і посібниками;
  - опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
  - опрацювання завдань до практичних занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.
5. Підготовка до екзамену.

№ п/п	Тематика
1.	Дайте оцінку державним програмам забезпечення та захисту джерел із історії закордонного українства.
2.	Розкрийте сутність методики джерелознавчої критики
3.	Проаналізуйте сучасні механізми й методи залучення цифрових джерел для наукових студій
4.	Висвітліть основні загрози духовній безпеці України та засади державної політики у сфері забезпечення духовної безпеки.
5.	Схарактеризуйте шляхи атрибуції джерел
6.	Проаналізуйте проблеми джерелознавчої критики
7.	Схарактеризуйте порядок пошуку джерела в архіві
8.	Дайте оцінку інформації в періодиці
9.	Визначте основні напрями та завдання джерелознавства в інформаційному суспільстві
10.	Дайте оцінку значущості збереження джерельної спадщини для державотворення.
<b>Разом:</b>	

## 7. Тренінг та комплексне практичне індивідуальне завдання

### Організація і проведення тренінгу:

**Тема:** проводиться у формі наукової конференції із демонструванням аналітичної критики джерела (на задану тематику).

### Порядок проведення:

1. Пошук студентами джерельного матеріалу різних видів у ДАТО.
2. Розробка атрибуції та верифікації джерела у формі презентаційних матеріалів.
3. Підготовка тез.
4. Публікації у збірнику студентської конференції.

### Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексні практичні індивідуальні завдання з дисципліни «Джерелознавство» є видом позааудиторної роботи студента і виконуються під безпосереднім керівництвом викладача.

Метою індивідуальних завдань є самостійне вивчення частини програмового матеріалу, поглиблення, систематизація, закріплення та практичне застосування знань та умінь студента з навчального курсу, розвиток навичок для самостійного пошуку та опрацювання літературних і статистичних джерел, вироблення особистого ставлення до сучасних управлінських та етичних проблем.

Метою КПЗ є оволодіння навичками самостійного вивчення програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату згідно із рекомендованим переліком тем. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Обсяг реферату – 10 – 12 сторінок (формат А – 4). Індивідуальна робота виконується студентом самостійно при консультуванні викладачем. КПЗ оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Можливий захист практичного індивідуального завдання шляхом усного звіту студента.

### Методичні вказівки щодо оформлення та написання творчої роботи з дисципліни

Перед написанням творчої роботи з конкретної теми курсу необхідно опрацювати наукову літературу, осмислити прочитане і викласти власні думки щодо порушеної проблеми.

Обсяг: 10-12 сторінок (формат А-4).

### Структура та особливості викладу матеріалу

Вступ. Цей компонент не потребує цитувань (хоч вони допускаються), великої кількості абстрактних розмірковувань і великого обсягу.

Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати тему, яка висвітлюється в рефераті, вказавши на персоналії, які працювали над даним питанням, назвати їх праці. Це треба робити чітко й логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 відсотків від обсягу роботи (1 сторінка).

Основна частина. Тут немає особливих регламентацій. Головне, щоб текст був написаний самостійно. Матеріал, який викладається, необхідно обґрунтовано реферувати. Коли є аргументи і контраргументи, можна вступати в полеміку. Використовувати цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування – дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 відсотків реферату.

Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Це – підсумок. Тобто чіткість, точність, лаконічність. Жодних цитат, тільки узагальнення, резюмування основних питань і проблем теми, визначення можливостей їх використання у практичній діяльності. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаної літератури. Укладається за алфавітним порядком мовою оригіналу з усіма вихідними даними.

Робота повинна бути набрана на комп'ютері та видрукувана на принтері (електронні версії не приймаються).

Параметри: версія WORD, шрифт – 14 кегель, у рядку 60 – 65 знаків. Сторінки повинні мати відповідні поля та нумерацію: зліва – 30 мм; справа – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм.

Виконання КПЗ є обов'язковим складовим модулем залікового кредиту з курсу, компонентом підсумкової та залікової оцінки.

### **ВАРІАНТИ КПЗ**

1. Класифікація історичних джерел.
2. Методика джерелознавчого дослідження.
3. Зародження та основні етапи розвитку історичного джерелознавства.
4. Зародження та розвиток історичного джерелознавства в Україні.
5. Класифікація історичного джерела.
6. Речові джерела.
7. Зображальні джерела.
8. Усні та лінгвістичні джерела.
9. Особливості періодики як джерела.
10. Документи об'єднань громадян.
11. Джерела особового походження.
12. Агіографічна, наукова та художня література.
13. Становлення сучасного джерелознавства.
14. Верифікація джерел.
15. Атрибуція джерел.
16. Аналіз змісту джерела.
17. Мемуари у дослідженні.
18. Аналіз регіональної періодики.
19. Роль інтернет-газети.
20. Аналіз інформації періодики для управлінської діяльності.
21. Документні ресурси ЗВО.
22. Писемні джерела з історії ХХ ст.
23. Усна історія як джерело.

## 8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Джерелознавство» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100 бальною шкалою:

- поточне тестування та опитування;
- виконання ректорської контрольної роботи;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання КППЗ та тренінгу;
- письмовий іспит;

### Політика оцінювання

*Політика щодо дедлайнів і перескладання.* Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

*Політика щодо академічної доброчесності.* Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

*Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

## 9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
<b>30%</b>	<b>40%</b>	<b>30%</b>
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 4 теми по 10 балів – мах 40 балів. 2. Письмова робота – мах 60 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 4 теми по 10 балів – мах 40 балів. 2. Письмова робота – мах 60 балів.	1. Підготовка КППЗ – мах 40 балів. 2. Захист КППЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.

### Шкала оцінювання

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	<b>залік</b>
90-100	зараховано
89-70	
60-69	
26-59	не зараховано
1-25	

**10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна**

<b>№</b>	<b>Найменування</b>	<b>Номер теми</b>
1.	Мультимедійний проєктор	1–8
2.	Проекційний екран	1–8
3.	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1–8
4.	Ноутбук	1–8
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–8
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–8
7.	Інструменти Microsoft Office (PowerPoint і т.ін.)	1–8

## 11. Рекомендовані джерела інформації

1. Міронова І. С. Історичне джерелознавство та українська археографія: спецкурс з джерелознавства, історіографії та методики викладання історії. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 208 с.
2. Могорита В.М. Писемне джерело як компонент шкільного підручника з історії України. Педагогічні науки. Вип. LXXIX. Том.1. 2017. С.35–39.
3. Сіренов А. В. Джерелознавство. URL: <https://stud.com.ua/43641/istoriya/dzhereloznavstvo>
4. Стефанюк Г. В. Навчально-методичний посібник «Джерелознавство і архівознавство: опорні конспекти лекцій, глосарій. Навчально-методичний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 032 «Історія та археологія». ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ 2019. 128 с.
5. Інформаційні ресурси Державний комітет архівів України: URL: <http://www.scarh.kiev.ua>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

### ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

7. Архів ранньомодерної Української держави. Львів., Київ: ЛНУ ім. Івана Франка, ІУАД ім. М. С. Грушевського, 2023 Мартин Голінський. *Silva rerum: (1648-1665). Ч. III. (1654-1657) / Упоряд. Ярослав Федорук; латин. Маркіян Домбровський. 640 с. ( Серія: джерела з історії Центрально-Східної Європи XVII-XVIII століть).*
8. Грушевський М. С. Щоденник (1902-1914 рр.): у двох томах. Т. 1. (1902-1907) / Упоряд., вступна стаття, коментарі С. Панькова; науковий редактор І. Гирич. Київ: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2021. 544 с.
9. Гирич Ігор. Українська історія: через ідентичність до держави. К.: Українські пропілеї, 2021. 270 с.
10. Руська (Волинська) метрика. Книга за 1569 – 1572, 1574 роки / упорядкування та передмова Петра Кулаковського і Юрія Святця. Кам'янець-Подільський: «Друкарня Рута», Видавець Рябцев В. В., 2023. 288 с.: іл.
11. *Пересунько Тіна.* «Культурна дипломатія Симона Петлюри: «Щедрик» проти «русского мира». Місія капели Олександра Кошиця (1919–1924)». Київ. Видавництво «АртЕк», 2019. 312 с
12. Скарби шведських архівів. Документи з історії України / Упорядниці Марина Траттнер. Одеса: Видавець: Музей української книги, 2021. 259 с.
13. Територія, мережа поселень, персональний склад запорозького козацтва середини 1770 початку 1780-х рр.: збірник документів / Упор. П. Бойко, В. Брехуненко, А. Заєць, О. Амеліна, Львів; Київ: ЛНУ ім. І. Франка; ІУАД, 2021. 544 с.